

De Stoere Schildpadden

Wat is Stoere Schildpadden en voor wie is het bedoeld?

Stoere Schildpadden is een wetenschappelijk onderbouwde preventieve groepstraining voor kleuters (kinderen van 4-6 jaar) van wie de ouders gescheiden zijn. De training is bedoeld om kinderen beter om te laten gaan met de veranderingen tijdens en na de scheiding, en richt zich op het verbeteren van de mentale weerbaarheid van kinderen. Het programma is niet bedoeld voor kinderen met ernstige gedrags- en/of emotionele problemen omdat zij meer gebaat kunnen zijn bij individuele begeleiding. Stoere Schildpadden bestaat uit 12 wekelijkse bijeenkomsten van 45 minuten. In een Stoere Schildpadden groep zitten maximaal 6 kinderen en de groep komt tijdens of na schooltijd bij elkaar. Ouders worden geïnformeerd en betrokken, tijdens de individuele intake; op een facultatieve groepsbijeenkomst; middels nieuwsbrieven en bij de individuele eindevaluatie.

DOELEN

Stoere Schildpadden is een vertaling en bewerking van een module van het Children Of Divorce Intervention Program (CODIP) dat in de jaren '80 door JoAnne Pedro-Carroll, Ph.D. (Children's Institute in Rochester VS) ontwikkeld is. Het programma sluit aan bij de psychologische reacties na scheiding en ontwikkelingskenmerken van 4-6 jarigen. Er wordt een veilige sfeer gecreëerd en zorgvuldig omgegaan met vertrouwelijke informatie van de kinderen.

De meeste kinderen van deze leeftijd zijn erg verdrietig over de scheiding van hun ouders en hopen op verzoening. Zij begrijpen vaak de redenen voor de scheiding niet goed, en betrekken zichzelf hierin. Ook de angst om alleen gelaten te worden, heimwee naar hoe de situatie eerst was, verbijstering over het uiteengevallen gezin, en verwarring over wat een scheiding wel en niet betekent komen veel voor.

De twee meest belangrijke doelstellingen van Stoere Schildpadden zijn:

- Het ervaren van steun van leeftijdgenootjes die hetzelfde meemaken om zo de spanning van de scheiding te verminderen.
- Het leren van vaardigheden in probleemoplossen zodat kinderen beter om kunnen gaan met gevoelens na de scheiding.

WERKWIJZE

In de training speelt de handpop, een groepsschildpad met de naam Sam, een centrale rol. Sam is een zachte handpop die de trainer gebruikt om gedachten en gevoelens onder woorden te brengen. Sam heeft ook gescheiden ouders en is dus naast een aantrekkelijk kameraadje een lotgenootje die zijn ervaringen deelt met de kinderen uit de groep. Sam is ook een belangrijk voorbeeld in het oefenen van vaardigheden in probleemoplossen met de kinderen middels poppenspel.

Groepsprogramma voor kinderen (4-6 jaar) van gescheiden ouders

Een trainer aan het woord

Wendy van Vliet is Stoere Schildpadden en Dappere Dino's (voor 6-8 jarigen) trainer bij Stichting Jeugdformaat, afdeling School Maatschappelijk Werk, in Den Haag.

“Met hulp van een handpop en elkaar ontdekken kinderen dat ze geen schuld hebben aan de scheiding, leren ze verschillende gevoelens die je kan ervaren onder woorden te brengen en oefenen ze eenvoudige manieren om problemen op te lossen. Bijvoorbeeld als je jarig bent en je eigenlijk wilt dat papa en mama erbij zijn. Welke gevoelens kan je dan hebben? Hoe hebben andere kinderen in de groep dit al ervaren? Wat zou je aan je ouders kunnen vragen? De school is een goede plek voor deze training omdat school voor veel kinderen een vertrouwde en bekende omgeving is.” en bekende omgeving is.”

Naast poppenspel worden veel creatieve materialen en spelvormen gebruikt zoals voorleesboeken, spelletjes, kaartjes en tekeningen.

Aan het einde van iedere bijeenkomst krijgen kinderen een werkblad mee uit het Ik kan een heleboel-boekje. De werkbladen zijn gekoppeld aan de inhoud van de bijeenkomsten. Het boekje is een mogelijke manier om de brug te slaan tussen de training en de thuissituatie van het kind: het kind oefent en de ouder kan ondersteunen.

STOERE SCHILDPADDEN HELPT!

In de VS is veel onderzoek gedaan naar de effectiviteit van CODIP. De uitkomsten (gebaseerd op zelf-, ouder- en leerkrachtrapportage) laten een duidelijke verbetering zien in het functioneren van kinderen thuis en op school. Gevonden effecten hielden stand in een follow-up meting 2 jaar na de interventie.

In Nederland heeft TNO in 2013 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de invoering van CODIP (gesubsidieerd door ZonMw). Nederland kende namelijk nog geen evidence-based interventie voor kinderen van gescheiden ouders jonger dan 6 jaar. TNO heeft de module voor 4-6 jarigen, genaamd Stoere Schildpadden, aangepast aan de Nederlandse situatie. Vervolgens vond onderzoek plaats bij vier pilotgroepen Stoere Schildpadden. De trainingen werden verzorgd door de afdeling Schoolmaatschappelijk Werk van Stichting Jeugdformaat. De uitkomsten wezen uit dat:

- **Ouders enthousiast zijn over Stoere Schildpadden.**
- **Het programma gewaardeerd wordt door de uitvoerend trainer.**

Ouders zagen een positieve reactie bij hun kind en vonden dat hun kind positief veranderd was na Stoere Schildpadden. De trainer werkte graag met het programma en was enthousiast over de materialen. Bovendien waren na deelname verschillen te zien in positief functioneren van de kinderen (toegenomen; rapportage trainer, moeders) en in gedragsproblemen van de kinderen (afgenomen; rapportage trainer, leerkrachten).

Stoere Schildpadden bevindt zich in de opnameprocedure voor de Databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut.

UITVOERING VAN STOERE SCHILDPADDEN IN NEDERLAND

Stoere Schildpadden wordt gegeven door een opgeleide trainer en een co-trainer. De co-trainer is meestal werkzaam op een school, zoals een leerkracht, intern begeleider of school maatschappelijk werker. Zo verzorgt bijvoorbeeld de afdeling School Maatschappelijk Werk van Stichting Jeugdformaat Stoere Schildpadden groepen op basisscholen en CJG's in de regio Den Haag.

Voor het verder monitoren van het programma wordt standaard voorafgaand aan en na afloop van Stoere Schildpadden door ouders en trainers een vragenlijst ingevuld. Daarnaast houden trainers een logboekje bij. Om de kwaliteit van Stoere Schildpadden te borgen volgen trainers een opleiding die bestaat uit:

- 1,5 dag scholing inclusief een terugkochtend.
- Individuele telefonische coaching.
- DVD-beoordeling van beeldfragmenten van een Stoere Schildpadden bijeenkomst.

Voor geschoolde Dappere Dino's trainers is het mogelijk deel te nemen aan een verkorte opleiding (halve dag korter).

Meer weten:

www.stoereschildpadden.nl

Zie ook www.dapperedino.nl voor kinderen van 6-8 jaar.

Ouders aan het woord

Ouders over veranderingen die ze bij hun kind merkten:

“Het is rustiger in zijn hoofd geworden. Hij is kalmer geworden en begrijpt dingen beter wat de scheiding betreft.”

“Ze neemt eerder het initiatief tot het uitspreken van gevoelens of problemen; praat meer over wat ze doet als ze bij haar vader is geweest, lijkt hier meer open in te zijn geworden.”

Gewaardeerd aan Stoere Schildpadden:

“De speelse manier om e.e.a. onder de aandacht te brengen en nog duidelijker te maken dat het niet aan haar ligt, maar ook dat ze sommige dingen niet kan oplossen.”

